

เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม
 เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๖ [คำ]
 รักใจเป็นสำคัญ

เดี๋ยวนี้ความจำมันไม่เป็นท่านะ อะไรๆ ผ่านไปจำไม่ได้ๆ ไม่เหมือนแต่ก่อน จำไม่ได้จริงๆ พุดอะไรแล้วผ่านไป ยิ่งเทศน์ด้วยแล้วไม่มีเลย เทศน์นะ ไม่ทราบว่าจะจำได้หรือไม่ได้เรา ไม่มีเลย พอเทศน์จบหายพร้อมไปหมดเลย ผู้ฟังเขาจำได้ เราผู้เทศน์มันจำไม่ได้ พอเทศน์จบหายเจียบๆ เป็นอย่างนั้นละ มันจำไม่ได้ มันจำได้ตั้งแต่โน้นละ จำได้ตั้งแต่เทศน์ที่ว่า จิตเต สงกิลิฏฐะ ทุคฺคิติ ปาฏิกงฺขา ที่บ้านหนองแขง อุดร นั้นละ นั่นจำได้ ภาชิตนึ้กยังไม่มีสิม จิตเต สงกิลิฏฐะ ทุคฺคิติ ปาฏิกงฺขา เวลาแปลออกแล้วว่า เมื่อจิตเศร้าหมองแล้ว ทุคฺคิติเป็นที่หวังได้ มันไม่มีสิมแต่นั้น นอกนั้นสิมหมดเลย

อันนั้นไม่มีสิมเพราะฝั่งลิก จิตเต อสงฺกิลิฏฐะ สุกฺคิติ ปาฏิกงฺขา ถ้าจิตผ่องใสแล้ว สุกฺคิติเป็นที่หวังได้ ถ้าจิตเศร้าหมองแล้ว ทุคฺคิติเป็นที่หวังได้ จิตจึงเป็นของสำคัญมาก ไม่ได้ว่าผ้าเศร้าหมอง ผ้าผ่องใส ผ้าสะอาดสะอาดอัน เครื่องแต่งเนื้อแต่งตัวสะอาดสะอาดอัน เครื่องใช้ไม้สอยทุกอย่างประดับประดาตกแต่ง ทั้งขัดทั้งถูทั้งเช็ดทั้งล้างสะอาดสะอาดอัน แล้วสุคฺคิติเป็นที่หวังได้ อย่าไปหวัง เข้าใจไหม มันจะสะอาดแคไหนก็ตาม ถ้าใจสกปรกแล้วหาที่หวังไม่ได้เลย ท่านจึงสอนให้ชำระจิตใจให้ผ่องใส แล้วสุคฺคิติเป็นที่หวังได้

อะไรจะมอมแมมช่างหัวมันเถอะ ใจใสสะอาดแล้วพอ นี้ผู้จะพาไป สุกฺคิติเป็นที่หวังได้ สิ่งเหล่านี้มันไม่ได้หวังอะไรแหละ ทุคฺคิติ สุกฺคิติ มันไม่หวัง พวกกันเป็นบ้าตั้งแต่สิ่งภายนอก ตกแต่งภายนอก เราดูไม่ได้นะ นี่ถ้าพุทธธรรมะมันขัดกับกิเลส กิเลสมันอยู่ หัวใจคน พวกนี้ให้แสดงออกมานั้นๆ ในสายตาของธรรมจับเข้าบีบ มันขัดกันทันทีๆ นี่ดูตั้งแต่ภายนอก ตกแต่งตั้งแต่ภายนอก ที่ไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย ส่วนภายในที่เป็นผลประโยชน์มันไม่มอง เนอะธรรม สายตาธรรมสอดเข้าไป เพราะฉะนั้นจึงเตือนปู้บเข้าไปให้ดูทั้งภายในภายนอกตลอดทั่วถึง สุกฺคิติไม่ต้องบอก หวังได้ทั้งนั้น ธรรมท่านสอนว่าอย่างนั้น

สำคัญอยู่ที่ใจ เวลานี้โลกเรามีความสนใจกับอรรถกับธรรม คือกับหัวใจที่เป็นที่สถิตอยู่ของอรรถของธรรมเมื่อไร มันไม่สนใจนะ มันสนใจแต่สิ่งภายนอกตามกิเลส หลอกออกไป อันนั้นดีอันนี้ดี ยุ่งตั้งแต่ภายนอก ภายในมันไม่สนใจ ที่จะพาจมมันก็ไม่ดู พาพื้นฟูขึ้นมันก็ไม่ดู มันดูตั้งแต่สิ่งภายนอกซึ่งไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย ให้พวกกัน ตกแต่งภายในด้วยนะ ไม่ได้นะ ตกแต่งแต่ภายนอก ประดับประดาภายนอก สนใจตั้งแต่ภายนอกซึ่งไม่เกิดประโยชน์อะไร เพียงอาศัยอยู่เท่านั้นพอ

สิ่งภายนอก เครื่องนุ่งห่มใช้สอย รักษาความสะอาดสะอาดอันไว้เป็นธรรมดา ๆ ประเพณีของมนุษย์แปลกจากสัตว์ ก็ต้องมีความสะอาดเป็นธรรมดา ไม่ได้เป็นหมาขี้เรื้อนนี่ละ นี่ธรรมดา มันก็ไม่สร้างความกังวลวุ่นวายให้เจ้าของ จนกลายเป็นนิสัยกังวลวุ่นวายแต่ภายนอกโดยถ่ายเดียว ทั้ง ๆ ที่ไม่เกิดประโยชน์อะไร สนใจภายใน ดูแล ดูจิตใจของเราให้ดี ข้างนอกก็สะอาด สะอาดพอดีเป็นอรรถเป็นธรรม ไม่สะอาดผาดผืนแบบกิเลสพาสะอาดนะ อันนั้นมันสกปรก สะอาดเท่าไรยิ่งสกปรกมากเท่านั้น ในสายตาของธรรมจับดูแล้วนะ

เพราะฉะนั้นท่านจึงสอนให้สนใจความสะอาดภายนอกภายใน ให้ตลอดทั่วถึงความสะอาดภายนอกก็สะอาดของคนผู้มีธรรม ไม่ใช่สะอาดแบบคสังกิเลส แต่งเสียหยดย้อย มองดูแล้ว อยากจะให้เขาชม ๆ ให้เขาว่าสวยว่างาม ให้เขาชม ๆ ชมอะไร ประสาหนังก่อกระดูก ชมมันหาอะไร ก็ห่อกระดูกไว้แล้ว เอานี้ไปปกปิดไว้ มันสิ่งสกปรกไม่ให้ดูจากตาคนมากเกินไปเท่านั้น จึงต้องได้ใช้อย่างนี้สิ่งนี้ปฏิบัติมาในประเพณีของมนุษย์เรา

ที่นี้หลักภายในก็คือธรรม ระมัดระวังตัวเอง อย่าไปสร้างความชั่วช้าลามก ชัดเกลาคิดใจให้มีความสะอาดผ่องใสด้วยการอบรมจิตใจ มีจิตตภาวนา นี่เป็นทางที่ถูกต้องตามแนวทางของศาสดาองค์เอกทุกพระองค์ ที่ขัดเกลาสัตว์โลกให้หลุดพ้นจากทุกข์ไปได้ด้วยธรรมทั้งนั้น ไม่ใช่ด้วยกิเลส กิเลสใครจะแต่งโก้เก๋ขนาดไหนก็ตาม มีแต่เรื่องจะทำเจ้าของให้ลืมนั่นลืมตัว แล้วจมอย่างไม่มีวันฟื้นฟูกู้ขึ้นมาได้ ให้พากันคิดนะ

ประกาศให้ทราบตลอดมา ยิ่งจนจะตายเท่าไรยิ่งประกาศหนักเข้า ๆ ศาสนธรรมของพระพุทธเจ้านี้เท่านั้น ฟังแต่ว่าเท่านั้น ที่จะรื้อชนสัตว์โลกให้หลุดพ้นไปได้จากทุกข์มากน้อย ๆ จนหลุดพ้นไปโดยสิ้นเชิง ไม่มีสิ่งใดที่จะเหนื่อธรรมนี้ไปได้เลย ส่วนกิเลสซึ่งเป็นข้าศึกของธรรม มันก็คอยที่จะราวีทำลายอยู่ตลอดเวลา เราจึงถูกตบถูกต่อยไม่หยุดตลอดไปนั่นแหละ สังขารร่างกายสะดวกสบาย แต่ใจมันถูกบีบบังคับด้วยกิเลสขี้ขยำให้เกิดทุกข์ตลอดเวลา จะอยู่ตรงไหนเจ้าของมีทุกคน เหล่านี้มีอยู่กับทุกคน ไม่แสดงออกมาเฉย ๆ เหมือนไม่มี มันมีอยู่ทุกคน หักตรงนั้นแล้วมันก็สว่างไสวอยู่ที่ไหนสบาย ๆ อย่างน้อยพออยู่ได้ พอสงบร่มเย็นบ้าง เพราะมีธรรมเข้าเยียวยารักษา

ถ้าปล่อยให้กิเลสมันทำหน้าที่ก็มีแต่ขยำขยี้ตลอดเวลา ไม่มีกับใดกับใดที่จะผ่านพ้นไปได้เลย เพราะอำนาจของกิเลส นี่เป็นเรื่องของกิเลส สร้างความสกปรกโสภมความลุ่มจมให้แก่สัตว์ตลอดมาและจะตลอดไปไม่มีสิ้นสุด มีธรรมเท่านั้นเป็นเครื่องจุดเครื่องลาก ตัดทางยึดยาวเข้ามาให้สั้นเข้ามา จนกระทั่งตัดสุดสิ้นแล้วก็พุ่งเลยไปเลย

ธรรมเท่านั้นฟังให้ตื่นะ ในโลกนี้มีกิเลสกับธรรมเป็นข้าศึกในหัวใจสัตว์ ท่านทั้งหลายอย่าไปเข้าใจดิน ฟ้า อากาศ ต้นไม้ ภูเขา ว่ามาเป็นข้าศึกต่อเรา อันนั้นเพียงอาศัยเขาเป็นธรรมดา ถ้าหน้าร้อนเขาก็ร้อนเป็นธรรมดา ใจเราไม่ร้อนเราก็อยู่ในโลกที่ร้อนนี้ได้ โลกที่เย็นนี้ได้ เหมือนสัตว์ทั้งหลายทั่ว ๆ ไป

มันลืมนื้อลืมนตัวเอามากนะ ชาวพุทธเรา แหม ลืมจนเราท้อใจนะ บางครั้งเป็นจริง ๆ มองไปที่ไหนนี่ดู โอ้โฮ ชาวพุทธ พุทธอะไร กิริยาที่แสดงออกมีแต่กิเลสห้อมล้อม เราเป็นนักโทษ เป็นผู้ต้องหาถูกจับกุม ถูกจุด ถูกลากจากกิเลสตลอดเวลา ส่วนธรรมที่จะมาจุดออกมองดูมันไม่ค่อยมี หรือไม่มี อยากรู้ดูอย่างนั้นนะ แล้วจะหาความสุขมาจากไหน กิเลสเคยให้ความสุขแก่ผู้ใด หลอกหลวงเอาเครื่องล่อมานิดหนึ่ง ๆ เพลิดเพลินนิดหนึ่ง ๆ แล้วความทุกข์สวมเข้าไปแล้ว ๆ นี่กิเลสมันเป็นอย่างนั้น มีแต่ล่อหลวงแล้วให้ตกหลุม ๆ ไปเรื่อย ๆ อย่างนั้น ธรรมท่านไม่ล่อหลวง เวลาบำเพ็ญเข้าไปมันรู้อยู่ที่หัวใจนี้หมด

นี่ก็เคยพูดให้ฟังแล้ว เอามาอวดท่านทั้งหลายเธอ การบำเพ็ญมาตั้งแต่ น้ำตา ร่วงอยู่บนภูเขา นี่ก็พูดให้ฟังหมดแล้ว จนกระทั่งถึงขั้นที่มันจะไปละที่นี้ โรคตายสองวัน ตายสามวันตาย ไปกุสลาให้เขา เวลานั้นจิตหมุนตัวทั้งวันทั้งคืน มันจะพุ่งทำเดี่ยว ตั้งแต่มีด ๆ บอด ๆ น้ำตา ร่วงบนภูเขา พัดกับกิเลสมาจนชนะตลอด ๆ แล้วที่นี้เขาก็มาตายละซิ วันมากแปดศพ วันน้อยสามศพ โอ๊ย ไม่ได้กลับมาวัดเลย ไม่ใช่วัดละ ร่มไม้เราอยู่ร่มไม้ ที่อยู่ที่ไหนงานของพระก็เรียกว่าวัด เลยไม่ได้กลับมา บางวันจนคำ หมดศพแล้วก็กลับมา

เอ้อ มันมาภาวนายังไงนะเรา จิตก็หมุนอยู่ตลอดเวลาของเรา แล้วงานก็วนอยู่ตลอดเวลา หมุนอะไร หมุนจะพุ่งทำเดี่ยว ๆ สิ่งเหล่านี้มีแต่สิ่งก่อกวน กดถ่วงให้เสียเวล่ำเวลา มันจะไม่รำคาญยังไงคนเรา คนหนึ่งจะพุ่งอยู่ตลอด สุดท้ายก็มาเป็นในตัวเอง ชัดเข้ามา ยิบเย็บ ๆ เอ๊ะทำไมชอบกล ๆ เหมือนเสี้ยนเหมือนหนามเสียดเข้ามาในจิตใจยิบเย็บ ๆ แล้วรวดเร็วเสียด้วยนะ นั่งอยู่ในนั้น แล้วหนาขึ้นมา ๆ แแรงขึ้น ๆ จนรู้ชัด อ้อ นี่มันโรคอันนี้แหละที่ทำให้ชนกันมาเผาอยู่นี้ คือโรคที่เป็นอยู่กับเราเวลานี้ ชัดเจน ๆ ขึ้น จนกระทั่งถึง อ้าว ไม่ไหวแล้ว มันแน่นแล้ว ก็บอกญาติโยม โอ๊ย โรคที่โยมทั้งหลายเอามาตายเผากันอยู่นั้น เดี่ยวนี้มาเกิดกับอาตมาแล้วนะ มาเกิดอยู่ที่นั่นอยู่นี้แหละ หนักขึ้นแล้วเวลานี้ อาตมาจะได้ลากลับไปที่พัก จะอยู่ไม่ได้แล้วมันหนักขึ้นทุกวัน ๆ พอเขารู้เขาก็นิมนต์ให้ออกทันทีเลย เขาไม่ได้คัดค้านต้านทานนะ โอ๊ย นิมนต์ท่านไปเสีย เดี่ยวจะมาตายด้วยกันอีกเขาวางั้น เพราะเขาเห็นแล้วนี่เผาทั้งวัน ๆ วันหนึ่ง ๆ เผาอยู่ตลอด คนไม่ได้เลิกป่าช้านี้ว่าไง

พอเราไปถึงซัดกันเลย ย่นย่อลงมา นี่ละตอนที่ว่านี่ มันแน่ของมันขนาดนั้นจิตไปถามใครวะ จิตนี้ยังไม่พ้น ละเอียดขนาดไหนยังไม่พ้น ตายแล้วจะไปอยู่ชั้นไหนมันรู้ซัด ๆ ในหัวใจมัน ในหัวใจตัวเองจะไปถามใคร นี่ละธรรมพระพุทธรเจ้ากระจ่างแจ้งอยู่ที่จิตใจ แต่มันไม่พ้น เมื่อยังไม่พ้นแล้วจึงยังไม่อยากตาย ขอให้หลุดพ้นเสียก่อนตาย เมื่อไรไปเถอะ เวลานี้ยังไม่หลุดพ้นยังเป็นห่วงเป็นใยเรื่องความตาย ถ้าตายแล้วไปค้ำค้ำก็ไม่ค้ำชั้นต่ำแหละ มันรู้ซัด ๆ ขนาดนั้น ค้ำชั้นสูงที่จะก้าวขึ้นสู่สุดท้ายนั่นเอง แต่จะค้ำวันเวลาได้ก็ตามมันเสียเวลา ไม่อยากค้ำ อยากพุ่งทีเดียวให้ถึงเลย แล้วไปเมื่อไรไป ตายเมื่อไรได้ นี่มันก็มาเป็นห่วงเป็นใยอยู่จุดนี้

นี่ละเรื่องความตาย คือค้ำนี้ไม่อยากค้ำเลย จะกี่วันกี่คืนก็ตามไม่อยากค้ำทั้งนั้น มีแต่จะพุ่งให้ถึง มันก็มากังวลเรื่องความตาย ไม่อยากตาย คำว่าไม่อยากตาย ที่จะไปกลัวความล้มความตายที่ไหนไม่กลัวนะ คือมันจะค้ำ ถ้าตายนี้มันจะค้ำ ไม่อยากค้ำ สุดท้ายธรรมผิงขึ้นมา อ้าว ก็เรื่องเหล่านี้มันเคยเกิดเคยมีอยู่แล้ว ท่านพิจารณามาแล้ว เรื่องนี้เป็นเรื่องอริยสังเรื่องความเกิดความตาย ท่านจะไปห่วงไปใยอะไรเรื่องความเป็นความตาย มันก็อยู่กับท่านเอง ท่านก็เคยพิจารณามาแล้ว เคยพิจารณามาแล้ว ก็คือว่า เราพัดกันนั่งตลอดรุ่ง ๆ ที่หนักมากที่สุด นั้นละท่านก็เคยพิจารณามาแล้วก็รู้แล้ว เพราะพัดกับอันนี้เต็มเหนี่ยวแล้ว แล้วท่านจะมากังวลอะไรกันอีก เรื่องเกิดเรื่องตายมันก็อยู่กับเราเอง ไม่อยู่กับดิน ฟ้าอากาศ นั้นเห็นไหมละ

พอว่าอย่างนั้นมันก็สะดุดใจก็ก บึงขึ้นกลับคืนมา ย้อนเข้ามา เรื่องความเป็นความตายหายห่วง ที่นี้พัดกันเลย เรื่องอริยสัง เอาเกิดที่ไหน ทุกข์มันเป็นที่ไหน ไล่เบียดทุกข์เข้าไป มันเกิดขึ้นจากอะไร เสียตงๆ ที่ตรงไหน ไล่เข้าไปๆ ด้วยสติปัญญา เพราะอันนี้มันเกรียงไกรพอแล้ว พอเตือนสติเท่านั้นมันก็พุ่งเข้านี้เลย มันไม่ได้สนใจเรื่องเป็นเรื่องตาย จะค้ำที่นั่นที่นี้ไม่สนใจเลย ฟาดตรงนี้ พิจารณาเข้าไป ๆ เบิกกว้างออก ๆ นั้นเห็นไหมสติปัญญามันแก้กล้าพอแล้ว เป็นแต่เพียงไม่นำมาใช้เฉย ๆ พอธรรมท่านเตือนบึงก็ปั๊บเข้าเลย เข้าเลยก็ซัดกันเลย

หกทุ่มกว่า ตั้งแต่ประมาณสักทุ่มกว่าละมั้งเริ่มเข้าที่แล้ว หกทุ่มกว่า มันพิจารณาของมันหมุนตัว ๆ สงครามระหว่างทุกขเวทนาที่จะเอาให้เราตาย กับสติปัญญาที่จะพิจารณาให้รู้รอบขอบชิดกับสิ่งเหล่านี้ ๆ เวลาพิจารณาเข้ามันก็เบิกออก ๆ เปิดออก ๆ ทุกขเวทนาที่ไหนไล่เบียดเข้าไป ตามมันเข้าไป จนกระทั่งเห็นเหตุเห็นผล ถอนออก ๆ แล้วจิตก็กว้างออก ๆ ไล่เบียดเข้าไปจิตโล่งผางออกมาเลย ขึ้นแล้วนะที่นี้ ไม่ตาย ใครไม่มาบอกมันยังรู้แล้ว ที่นี้ไม่ตาย มันโล่งหมดเลย กำหนดไปที่ไหนที่มันเสียตงอยู่เหมือนหัวอกจะแตกนี้ขาดสะบั้นไปหมด ด้วยอำนาจของสติปัญญาที่แก้กล้าสามารถ

เต็มเหนี่ยวแล้วนั้นแหละ มันก็โล่งขึ้นมา อุทานขึ้นมา เอ้า ที่นี้ไม่ตาย แล้วก็โล่งไปหมดเลย กำหนดดูที่ไหนไม่มี เหมือนไม่เคยเกิดเคยเป็นนะ เหมือนแกล้งทำว่านั่นแหละ นี่เวลามันหาย หายปัจจุบันอย่างนั้นนะ ออกจากนั้นก็ลงเดินจงกรมเลย

นี่เราพูดถึงเรื่องความหวังใยในเรื่องความตาย มันรู้ชัด ๆ สถานที่มันจะอยู่ มันยังไม่พ้น มันจะอยู่จุดนี้ จุดนี้ก็สูงพอแล้วแต่มันไม่สูงสุด ค้างก็วันก็เวลามันก็ไม่อยากค้าง เพราะไม่ใช่ที่จะค้าง ถ้าหลุดพ้นแล้วเมื่อไรได้เลย ตายเดี๋ยวนี้ก็ไป แต่เวลานี้ยังไม่อยากตาย ตายแล้วจะค้างที่นี้ นี่ละที่มันเป็นกังวลกันอยู่ พระธรรมท่านจึงเตือนปึงเข้าไปตรงนี้ มันก็ได้สติ สติมันพอของมันอยู่แล้ว มันก็ผางเลยก็ชัดกันเลย ทุกขเวทนาก็หายในหกท่มกว่า ไม่มีอะไรเลย หายรวดหายเร็วทีเดียว นี่ละเขาตาย โรคอันนี้เองรู้ชัดที่มันทิ่มแทงเข้ามา หายใจแรงก็ไม่ได้นะ ยิ่งจามแล้วสลบไปเลย ไอหรือจามไม่ใช่ของเล่น อ้อ อันนี้เองที่ทำให้ตาย

แต่เวลาเรามาพิจารณาเรียบร้อยแล้ว มันมีเชื้อโรคอะไรกับอันนี้มันถึงทำคนให้ตายอย่างรวดเร็ว สองวันตาย ๆ สามวันตาย อยู่ในสองวันนี้ ถ้าเลยสามวันไปแล้วผ่านได้ แต่น้อยมากนะที่จะผ่าน มาพิจารณามันก็ไม่มีเชื้อโรคอะไรเลย มันคงเป็นลมพิษอันหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องดินฟ้าอากาศที่อยู่ในย่านนั้น คงเป็นอย่างนั้น มันถึงมาโดนเราเข้าแล้วมาพิจารณาหาโรคอะไร ๆ มันก็ไม่มี พอพิจารณาอย่างนี้แล้วมันก็ดับไปหมด มันก็หายเลยนะ นี่จิตไปถามใครวะ มันยังจะค้าง มันจะอยู่ตรงไหนมันก็รู้ ขนาดนั้นนะ มันจะอยู่ชั้นไหน พูดให้ตรง ๆ ในพรหมโลกก็คือสุทธาวาสห้าชั้น นี่เป็นชั้นที่อยู่ของพระอนาคามี เข้าชั้นนี้แล้วจะไม่กลับ แต่มันช้าจะขึ้นอยู่ ค้างอยู่เสียก่อน จะพุ่ง ให้กลับมา นั้นไม่กลับ ถึงไม่กลับก็ไม่อยากอยู่ นี่ละมันก็รู้ของมันชัด ๆ

ที่นี้พอขาดเสียเต็มเหนี่ยวแล้ว ดังที่เคยพูดให้ฟัง หมดสงสัยทุกสิ่งทุกอย่างแล้วที่นี้มันหวังอะไรละ ไม่เห็นหวังอะไรเลย จะตายที่ไหนก็ตาย จะไปเมื่อไรก็ไป มันหวังอันนั้นเอง พอมันถึงที่ของมันแล้วไม่เห็นหวังอะไร นั่นละมันประจักษ์ขนาดนั้น ธรรมพระพุทเจ้าหลอกโลกเมื่อไร ขอให้ได้ตั้งใจปฏิบัติเถอะ แม้แต่ศีล ทาน การภาวนาของเรา ก็ทำความอบอุ่นให้แก่เราเล็กน้อยเพียงไร เพราะอันนี้เป็นธรรมเป็นความดีงามทั้งหมด แล้วยิ่งใจเป็นรากฐานสำคัญ เป็นผู้ส่งเสริมต้นลำให้ดี แล้วสิ่งเหล่านี้ยิ่งงอกเงยขึ้นโดยลำดับก็เสริมกันขึ้น ๆ พุ่งเลย

อย่างอื่นอย่าไปหวังนะพี่น้องทั้งหลาย ศาสนาใดก็ตาม พูดตรง ๆ อย่างนี้จะเราพุทธศาสนานี้เท่านั้นเป็นศาสนาคู่โลกคู่สงสาร เพราะผู้เป็นเจ้าของศาสนาเป็นผู้สิ้นกิเลส พระพุทเจ้าทุกพระองค์สิ้นกิเลสทั้งนั้น สอนโลก รื้อถอนโลกให้พ้นจากทุกข์โดยลำดับ ถึงนิพพานมากต่อมากแล้ว เพราะไม่ได้สอนด้วยกิเลส สอนด้วยธรรมะ มีแต่

ธรรมะภายในใจล้วน ๆ นอกจากนั้นมีแต่คัลลิกิเลสเป็นเจ้าของศาสนา เสกสรรปั้นยอตว์ว่าเป็นเจ้าของศาสนา ก็สอนโลกด้วยกิเลส ๆ ๆ ตามความเข้าใจของตัวเองว่าถูกต้อง ที่นี้ความเข้าใจว่าถูกต้องมันก็เป็นกิเลสพาเข้าใจให้ถูกต้อง แล้วก็สอนคนอื่นเมื่อเขาเชื่อเขาเคารพนับถือ เขาปฏิบัติตามเรา ทำตามเรา เขาก็เป็นบาปเป็นกรรมก็ได้ เพราะเราสอนผิดโดยเข้าใจว่าถูก แต่ธรรมนี้ไม่มี ถ้าลงว่าได้สอนลงไปแล้วถูกต้องตลอดเวลา ส่วนคัลลิกิเลสนี้สอนว่าถูกมันไม่ถูก มันผิด เหมือนเราคิดคาดอันนี้ในหัวใจของเรา คิดเรื่องอะไร ๆ ว่าถูกมันไม่ถูก มันผิด มันเป็นอย่างนั้นนะ มันต่างกัน เรื่องว่าศาสนา ๆ หากถือเอามาพูดเฉย ๆ ก็เป็นเรื่องความรู้ของโลกธรรมดา ตัดดินกันธรรมดา นี่แหละ ยกขึ้นว่าเป็นศาสนานั้นศาสนานี้เฉย ๆ

เราพูดตามหลักความจริง ไม่ได้เป็นศาสนาที่จะแก้ไขสัตว์โลกให้หลุดพ้นจากทุกข์ไปได้เลยแม้ศาสนาเดียว นอกจากพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาที่สิ้นกิเลสแล้ว นี่คือตลาดแห่งมรรค ผล นิพพาน ตลาดแห่งความพ้นทุกข์อยู่จุดนี้หมดเลย ตลาดแห่งความสุขไปเรื่อย ๆ จนถึงมรรค ผล นิพพาน ไม่นอกเหนือไปจากพุทธศาสนานี้ได้เลย ขอให้ตายใจพี่น้องทั้งหลาย นี่ไม่ได้เรียนจากอะไร เรียนจากธรรมพระพุทธรเจ้า เอาธรรมพระพุทธรเจ้าเป็นแผนที่มาทางนี้ฟาดตามนี้ ๆ มันก็กระจ่างออก ๆ มันก็เห็นเป็นตึกรามบ้านช่องเหมือนเขาเอาแปลนมาทาง สร้างขึ้นมาก็เป็นตึกรามบ้านช่อง

นี่สร้างขึ้นมาเป็นสมาธิขั้นไตรภูมิโตมันรู้ขึ้นมา ๆ จนกระทั่งปัญญาขั้นไตรภูมิโตจนกระทั่งสวรรค์ พรหมโลก ชั้นไตรภูมิโตมันอยู่ด้วยกันกับจิตผู้จะไป จะไปถามที่ไหน มันก็รู้ชัด ๆ จนกระทั่งนรก สวรรค์ ถามที่ไหน ๆ ใจเป็นนักรู้มันรู้หมด จะว่าไปถึงกาลรู้แล้วนะ แล้วใครจะว่าบาป บุญ นรก สวรรค์ ไม่มี นอกจากคนตาบอดลูบไปคลำไปก็โดนเอา ๆ โดนเสามีแต่พวกตาบอด ชนชวากชนหนาม ตกหลุมตกบ่อมีแต่คนตาบอด คนตาดีเขาไม่ตก เรื่องกิเลสทำให้คนตาบอดโง่งเง่าเต่าตุ่นไปเรื่อย ๆ แล้วชนตะ ทำอะไรอยากทำอะไรก็ว่าถูกไปหมด ๆ แล้วก็ทำลงไป มันมีแต่ความผิดแล้วก็มาเผาตัวเอง ๆ ส่วนธรรมพระพุทธรเจ้าไม่มี ยากลำบากขนาดไหนถ้าเดินตามธรรมพระพุทธรเจ้าแล้วจะเบิกกว้างออกไปโดยลำดับนั้นแหละ

เรื่องธรรมนี้มันกระจ่างพอแล้ว พูดจริง ๆ พูดสอนบรรดาประชาชนทั้งหลายมาได้ ๕๔ ปีนี้แล้ว ไม่ได้มีอะไรสงสัยเลยตั้งแต่ขณะนั้นมา มันจำอยู่ในหัวใจสงสัยอะไร มันเห็นอยู่ รู้อยู่ พระพุทธรเจ้าสอนโลกตามภูมิของศาสดาเอกก็ยิ่งจำเข้าไปอีก แล้วท่านสงสัยอะไร ตั้งแต่เราตัวเท่าหนูมันก็ไม่สงสัย แล้วจะไปคิดสงสัยพระพุทธรเจ้าเมื่อไรว่าท่านสงสัยอะไร สอนโลกด้วยความสงสัยหรือ ไม่มี ท่านสอนโลกด้วยโลกวิทูรู้กระจ่าง

แจ่งไปหมดแล้ว พวกเรามันตาบอดมันขึ้นไปเหยียบหัวพระพุทธเจ้า เอากิเลสไป
เหยียบหัวพระพุทธเจ้า

บาปมีมันก็บอกไม่มี ขึ้นเหยียบหัวพระพุทธเจ้าแล้วนะพวกตาบอด บุญมีมันก็
บอกไม่มี นรก สวรรค์มีมันก็บอกไม่มี นิพพานมีมันก็บอกว่าไม่มี พวกเปรต อสุรกาย
ทั่วแดนโลกธาตุเต็มอยู่มีหมด ว่ามี ๆ ตามพระพุทธเจ้าสอนทุกพระองค์ มันก็บอกว่า
ไม่มี ๆ มันเอาตาบอดไปเหยียบย่ำไปหมด เหยียบหัวพระพุทธเจ้าไป สุดท้ายก็เหยียบ
หัวตัวเองนั่นแหละ สุดท้ายจมน้ำคือเราเอง พระพุทธเจ้าท่านจมน้ำเมื่อไรท่านพ้นไป
หมดแล้ว มันมาลงอยู่ที่เรา ให้พากันพิจารณาพิจารณาให้ดี

อย่าอยู่กินหลับนอนไปเฉย ๆ ตื่นมิดตื่นแจ่ง วันเสาร์ อาทิตย์ จันทร์ อังคาร พุธ
พฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ ชวด ฉลู ขาล เกาะ มะโรง มะเส็ง ก็ชื่อเฉย ๆ ชื่อมิดชื่อแจ่ง มันมิด
มันแจ่งมาตั้งแต่กับไหนดั้งก็ได เราที่ตั้งไว้เพื่อให้รู้จักเป็นกาลเวลา สถานที่นั้นที่นี้ เป็น
เครื่องหมายของสมมุติที่ใช้กันเท่านั้น ไม่ได้เอาเป็นมรรค ผล นิพพานอะไรได้นะ
มรรค ผล นิพพานจริง ๆ อยู่กับตัวของเราที่จะสร้างความดีต่างหาก อย่าพากันไปตื่นเงา
กับข้างนอกจะจมน้ำไปหมด ฟังให้ดี หลวงตาตายแล้วไม่มีใครสอนอย่างงั้นะ นี้อาจ
หาญขนาดนั้น ใครจะมาตำหนิติเตียนอะไร ว่าหลวงตานี้สอนผิดไปเหยียบหัวไปเลย
ธรรมะเลิศยิ่งกว่าอะไรแล้ว ไปสนใจอะไรกับถึงขยะ กับส้วมกับถ่าน สิ่งที่เลิศเลอมีอยู่
เดินไปก้าวไปตามหลักความจริงนี่ละคือเลิศเลอ มันไม่ได้สงสัยอะไร จะทำให้สงสัย
อะไรก็ไม่สงสัย มันรู้อยู่ชัด ๆ ทุกสิ่งทุกอย่าง แล้วจะไปสงสัยหาอะไร

เวลามันมิด มันมิดจริง ๆ นะจิตใจ กิเลสนั้นนะทำให้มิด มันกล่อมให้ยินดีทาง
ความมิดของตน มันไม่ได้ให้รังเกียจความมิดของตนนะ อะไรเป็นยังงี้ก็ตามเรื่องกิเลส
ยินดีทั้งนั้น ๆ มันไม่มีคำว่ายินร้ายนะ ยินดีทั้งนั้น จะเห็นโทษเห็นภัยของสิ่งเหล่านั้นไม่
เห็นเลยเรื่องของกิเลส ธรรมต่างหากจับเข้าไป มันดียังงี้มันเป็นอย่างงั้น ๆ ถ้าไม่ใช่
ธรรมตายไปเปล่า ๆ กับความช่วยเหลือของตัวที่เข้าใจว่าดี ๆ นั่นแหละ ถ้าธรรมจับเข้าไปบีบ
มันดียังงี้มันเป็นอย่างงั้น นั่นแก้ไขปั๊บปั๊บ ๆ เลย มีธรรมเท่านั้นเครื่องช่วยบุกเบิกเพิก
ถอนความนรกจกเปรตทั้งหลายอยู่ในหัวใจเราออก

จากนั้นก็คลี่คลายทางกาย ทางวาจา ความประพฤติ หน้าที่การงาน ค่อยแก้ไข
ไปโดยลำดับ เพราะใจถูกต้องแล้วย่อมคอยเตือนเสมอ ความเคลื่อนไหวไปมา ความ
ประพฤติ หน้าที่การงาน ใจที่มีหลักเกณฑ์นี้จะคอยเตือน หากเป็นอยู่ในจิต พุดยาก
หากเป็นความรู้สึกอยู่ในจิตว่าควรหรือไม่ควรรู้ทันที ๆ หดตัวเข้ามา อันไหนว่าไม่ควร
มันหากถอยของมันเอง มีหลักจิตตภาวนาแล้วเป็นความอบอุ่นมากนะ คอยเตือน ว่าผู้
เตือนมันก็หายไปใน ที่กระซิบหรือที่เป็นอยู่ภายในรู้ว่าควรไม่ควรนั้นละเอียดมากนะนั่น

อันนั้นละที่ทำให้รู้สึกว่าจะควรหรือไม่ควร มันก็ถอยตัว ๆ นี่ละผู้ปฏิบัติธรรมดีไปโดยลำดับลำดับนะ รักใจเป็นสำคัญ

การภาวนาถ้าจิตใจค่อยมีหลักมีเกณฑ์ การประพฤติตัวทุกสิ่งทุกอย่างจะค่อยกลมกลืนเป็นอันเดียวกันไป ค่อยดีไปเรื่อย ๆ หน้าที่การงานจะมีแต่สารประโยชน์ ส่วนที่เป็นโทษเป็นภัย โกรโโกโสตั้งที่เคยทำมานั้นแล้วจะบางไป ๆ ผลสุดท้ายไม่ทำเลย พวกกันเข้าใจ วันนี้ก็ว่าจะไม่เทศน์ มันเป็นอย่างนี้ไม่รู้ละ คึกคักขึ้นเลย เลยไม่ได้ยกครู ปั้งปั้ง ๆ ไม่ทราบว่าจะต้อยถูกต้นไม้หรือต้อยถูกคนก็ไม่รู้ ต้อยตะไปเลย

โห พุทธศาสนาเป็นของเลิศเลอ แหม เหยียบข้ามไปมาตลอดเวลา กิเลสพาเหยียบ เหยียบข้าม มันสลดสังเวชมากนะเรา

(ลูกศิษย์อ่านคำถามปัญหาธรรมจากเว็บไซต์หลวงตา) กราบนมัสการเรียนหลวงตาที่เคารพอย่างสูง ผมขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงครับ ที่หลวงตามตตาแก้ไขปัญหาธรรมให้กระผมและผมจึงได้ทำตามที่ได้เมตตาครับ เมื่อคืนผมนั่งสมาธินึกถึงภาพโครงกระดูกและพิจารณาดังนี้

๑) นึกภาพ พิจารณาตั้งแต่กะโหลกศีรษะ กระดูกหน้า, คอ, ไหล่, แขนทั้งสองไปจนถึงมือ

๒) ไล่อ่อนมาพิจารณากระดูก หน้าอก, สันหลัง, ก้น, ขาและเท้าทั้งสองข้าง จากนั้นจึงไล่อ่อนกลับจากเท้าไปถึงศีรษะและทำเช่นนี้ ๒ รอบ ต่อมาได้ให้กระดูกศีรษะระเบิดออก ตามด้วยส่วนต่างๆ พิจารณาให้เศษกระดูกกลายเป็นผง แล้วให้ผงกระดูกรวมตัวเป็นโครงกระดูกเช่นเดิม เมื่อเป็นโครงเรียบร้อยแล้ว ผมจึงพิจารณาไล่ตั้งแต่เท้าขึ้นไป (ใช้ความจำจากภาพเก่า) ให้เกิดเนื้อเส้นเลือดหุ้มตามเท้าไปจนถึงศีรษะ เมื่อหุ้มเรียบร้อยแล้ว จึงเพิ่มผิวหนังหุ้มเนื้อตั้งแต่เท้าไปจนถึงศีรษะอีก ทำเช่นนี้ ๒ รอบครับ จากนั้นจึงได้หยุดและเข้านอน จากธรรมะที่หลวงตาได้สั่งสอนว่า ขณะนอนให้พิจารณาภาวนา พุทโธ ผมจึงภาวนาพุทโธ แต่ความรู้สึกเกิดเห็นว่า โครงกระดูกตัวเองนอนอยู่ ผมจึงนอนภาวนาเช่นเดิม และดูโครงกระดูกเช่นนั้นไปเรื่อยๆ และขณะที่เขียนอยู่ก็ยังรู้สึกเห็นโครงกระดูกตัวเองบ้างบางครั้ง

ขอกราบนมัสการถามว่า

ผมนอนไปภาวนาพุทโธไป เห็นโครงกระดูกตัวเองนอนอยู่ ขณะที่เขียนก็ยังเห็นโครงกระดูกตัวเอง ผมทำถูกหรือไม่ ในขณะที่นอนและทำงาน ยังเห็นโครงกระดูกอยู่หรือเป็นเพราะคิดไปเองครับ เพราะผมกลัวหลงทางและหลงติดในภาพครับ

หลวงตา : ไม่ผิดแหละ ถูกต้องแล้วที่พิจารณามานั้น พิจารณายู่นั้น เรียกว่าเป็นงานของเรา พิจารณากลับไปกลับมาอย่างนั้น ไม่จำเป็นต้องเท่านั้นรอบเท่านั้น

รอบอะไรแหละ พิจารณาจนเป็นความชำนาญมันจะรู้ขึ้นมาเป็นลำดับ การเห็นจะแจ่มชัดขึ้น และการพิจารณาให้แตกกระจายทำลายไปนี้มันก็รวดเร็วขึ้น ๆ โดยที่อาศัยเราพิจารณาอยู่เสมอ เวลาจะอยู่กับพุทโธ นิ่ง ๆ ก็อยู่ ถ้ามันเห็นภาพกะโหลก ก็อย่าไปใส่ใจกับมัน ให้ใส่ใจกับพุทโธมากกว่าใส่ใจภายนอก ในขณะที่จะให้จิตสงบอยู่กับพุทโธ เข้าใจไหมล่ะ เท่านั้นแหละ พอดีแล้ว

(ขณะนอนและทำงานเห็นภาพอยู่ ควรพิจารณาดังที่หลวงตาได้เมตตาแนะนำอีกดีไหมครับ หรือว่าเห็นโดยไม่ต้องพิจารณา หรือทำงานต่อไปครับ เพราะบางครั้งเมื่อเดินก็เห็นโครงกระดูกเช่นกันครับ)

หลวงตา : มันอยู่ในนี้ถูกต้องแล้ว ร่างกายของเราเป็นอริยสัจ เป็นเรือนแห่งมรรค ผล นิพพาน อยู่จุดนี้ เมื่อจิตมันพิจารณาอันนี้แล้วมันจะค่อยเข้าใจ มันขัดกันเอง ขัดกันเอง ถูกกันเองอยู่ในนั้น ด้วยการพิจารณาแล้วเล่า เหมือนชักเหมือนฟอกอยู่ในนั้น มันชัดเจนไปเอง

ใครที่นั่งภาวนาอยู่ตอนบายนั่นนะ คุณอะไรที่ นั่งภาวนาอยู่ศาลาตอนบ่าย ไม่ทราบว่าจะจิตเป็นยังไง ๆ เห็นนั่งภาวนา เห็นนั่งนานอยู่นะ เราผ่านไปนั้นเราเห็น แต่อารมณ์ของจิตเป็นยังไงเราไม่ได้ถามดู เวลามันสงบมันก็สงบของมันอยู่อย่างนั้น คือมันรู้แปลก ๆ ต่าง ๆ ไปมันก็มีหลายแง่หลายมุมของการภาวนา

วันนี้ก็พูดเท่านั้น กลับไปบ้านไปอะไรก็ให้พากันอบรมจิตใจให้มีความสงบเย็นบ้างนะ ดังที่เคยพูดแล้ว ใจเป็นสำคัญมาก ในโลกอันนี้ไม่มีอะไรเหนือใจ เวลาทุกข์ก็เต็มอยู่ที่หัวใจ โลกนี้ไม่มีอะไร มันมามีอยู่ที่ใจ เป็นกองทุกข์อยู่ที่นั่น บีบอยู่ที่ใจ ที่นี้เวลาเบิกออกจากกิเลสทั้งหลาย ความทุกข์ความเดือดร้อนก็จางไป ๆ ต่อจากนั้นเรื่องของธรรมก็ขึ้นสว่างไสว ที่นี้ก็เอาอีกแหละมันจ้ำอยู่ที่ใจ อะไรไม่มีเท่าใจ มันเลิศอยู่ที่ใจ เลวอยู่ที่ใจ สุดยอดด้วยกันอยู่ที่นั่น ทุกข์เต็มที่ก็สุดยอดของทุกข์อยู่ที่ใจ สุขเต็มที่ก็สุดยอดของสุขก็อยู่ที่ใจ ไม่อยู่ที่อะไร ๆ นะ

นักภาวนาจะรู้หมด แต่ก่อนก็ไม่เคยสนใจว่าอะไรเป็นอะไร จิตใจก็มักไปติดไปเกาะอยู่นั่นอยู่นี่เสีย ถือนั้นเป็นอารมณ์ ถือนี่เป็นอารมณ์ แต่พอได้ธรรมเป็นอารมณ์แล้วมันปล่อยเข้ามา ๆ แล้วก็มารวมอยู่ที่ใจ พอใจเป็นอารมณ์ ที่นี้มันก็สว่างไสวอยู่นั้น เย็นอยู่นั้น สบายอยู่นั้น ฟาดอารมณ์ทั้งหลายออกจากใจเสียหมดโดยสิ้นเชิงแล้ว นั่นละที่นี้พูดอะไรไม่ถูกนะ เพราะสิ่งทั้งหลายเป็นสมมุติทั้งมวล อันนั้นไม่ใช่สมมุติ พูดไม่ถูก แต่ผู้รู้ไม่สงสัย แะบอออกมามันก็ยังงี้ เป็นอย่างนั้น

(โยม : เวลาที่มีความทุกข์เกิดขึ้นก็ดูเขา แต่เวลาที่ลูกดูเขาอยู่ไม่มีความคิดเห็นอื่นที่จะไปช่วยเขา เพราะเมื่อก่อนเคยใช้ความคิดอื่นเข้าไปช่วย พอเข้าไปช่วยคิดแล้ว

ลูกจะระงับไม่ได้ พอช่วงหลังเลยใช้วิธีที่ว่าเวลาที่มีความทุกข์เกิดขึ้นก็ลืมเขา จะนั่ง ๆ ไม่ได้คิดอะไรเลย ดูอยู่เฉย ๆ ข้างในหัวใจก็เต้น ๆ พอสักพักหนึ่งก็จะพุบแล้วก็จะสงบลงไปเลย สงบลงไปเสร็จความทุกข์มันก็หายไปเลย แล้วเกิดเป็นความเย็นสบาย ลูกอยากเรียนถามว่าลูกทำแบบนี้ถูกหรือเปล่าเจ้าคะ)

หลวงตา : ถูก อยู่ในขั้นนี้ต้องพิจารณาอย่างนั้นแหละ ทุกข์ก็เป็นทุกข์เวทนา สุขก็เป็นสุขเวทนา จิตมันรู้อยู่ทั้งสุขทั้งทุกข์นั้นไม่ใช่เวทนา นี่คือตัวจิต

โยม : แต่เมื่อกี้พอลูกฟังหลวงตา ที่หลวงตาพูดว่าเวลาที่มีความทุกข์ ที่ว่าหลวงตาพิจารณาของหลวงตา ลูกขอโอกาสว่าที่หลวงตาบอกว่าทุกข์ขึ้น แล้วหลวงตาก็พิจารณาอยู่กับเขา หลวงตาคิดอย่างไรเจ้าคะ

หลวงตา : เรื่องปัญญา ปัญหานี้มันพูดไม่ถูกนะ คือพูดให้มันตรงก็ได้แก่ว่าปัญหานี้มันรวดเร็ว มันแข็ง ปัญญาขั้นนี้ไม่มีอ่อนข้อ ปล่อยตรงไหนทะลุเลย ๆ ปัญญาที่ทั้งเอาสั้นลง ทั้งเอาคมลง มันก็มี เข้าใจไหม ปัญญาที่เฉียบขาด ๆ มันก็มีเป็นขั้น ๆ ก็พิจารณาอย่างนั้นแหละ เรามีสันโดเราก็ใช้ตามขั้นของเรา แล้วทุกข์มันเกิดขึ้นมาจากไหนก็ถามดูซิ คนตายไม่เห็นมีทุกข์ นี่เรียกว่าปัญญาแล้ว ทุกข์มันเกิดขึ้นมาจากไหน ถ้าว่ากายเป็นทุกข์คนตายแล้วกายนี้มีอยู่ไหม เผาไฟเขาว่าไง เขาไม่เห็นแสดงว่าเป็นทุกข์ ถ้าอย่างนั้นกายก็ดี ทุกข์ก็ดี มันเป็นคนละอย่างไม่ใช่อันเดียวกัน นั้นเวลาแยกทุกข์ นี่เรียกว่าปัญญา

มันจะเกิดที่ตรงไหน ๆ ก็ถามลงไปซิ เช่นหนัง เช่นเนื้อ เวลาทุกข์เกิดขึ้น ตรงนั้นว่าเป็นทุกข์ หนังเป็นทุกข์ เนื้อเป็นทุกข์ ครั้นเวลาคนตายแล้วหนังเนื้อมียู่ไหม เขาไปเผาไฟว่าไง ไม่เห็นว่ามีไหม ก็เวลานี้ทำไม่ถึงมืออย่างนี้ มันก็ไม่ใช่อันเดียวกันละซิ นี่เรียกว่าไล่เบียดหาเหตุของความสุขความทุกข์ที่เกิดขึ้นในร่างกายส่วนต่าง ๆ ไล่ไปไหนหนังก็เป็นหนัง เนื้อเป็นเนื้อ เขามียู่ตั้งแต่ทุกข์ยังไม่เกิด ทุกข์ดับไปแล้วเขาก็ยังมีอยู่ ไปหาเรื่องเป็นอันเดียวกันได้ยังไง ที่นี้มันก็แยกของมัน สุดท้ายหนังก็เป็นหนัง เป็นความจริงอันหนึ่ง ทุกข์ก็เป็นทุกข์เป็นความจริงอันหนึ่ง จิตที่ดูเรื่องสุขเรื่องทุกข์ จิตก็เป็นความจริงอันหนึ่ง ต่างอันก็แยกกัน เข้าใจหรือ นี่เรียกว่าปัญญา อันนี้เป็นอุบายของแต่ละคน ๆ ใครที่จะใช้ยังไงเป็นอุบายวิธีการของแต่ละคน ๆ

โยม : มีความคิดอันหนึ่งนะคะ เมื่อเห็นสระน้ำแล้วเป็นตะไคร้มาก เกิดความคิดว่าทำไมเขายังไม่ทำสะอาด การทำความสะอาดของเขาก็ใส่คลอรีนเข้าไปเฉย ๆ ก็ยังไม่สะอาด ทำไมเขาไม่เทน้ำทิ้ง พอสักพักหนึ่งก็เกิดความสงบ ๆ ลงไป มันวุบลงไปเหมือนกับว่าลูกเข้าใจอะไรบางอย่าง แต่พอหลังจากนั้นอีกสักพักหนึ่งก็ตีเป็นความหมายออกมา ลูกก็ได้ความคิดอันนี้ แต่ไม่รู้ว่าจะถูกหรือผิดนะคะ ได้ความคิดขึ้นมา

ว่า สิ่งที่ถูกคิดว่าน้ำในสระที่เขาไม่ยอมถ่ายทิ้งไป ลุกคิดว่าน้ำสกปรก แล้วเอาน้ำใหม่เข้ามา จริง ๆ แล้วมันก็คืออันเดียวกัน น้ำที่ไหลล่งที่จะเรียกว่าน้ำสะอาด มันไม่มีเลย มันก็ผ่านการใช้มาทั้งนั้น เพียงแต่ว่าผ่านชั้นหินผ่านอะไรลงไป เราก็เลยสำคัญคิดว่ามันสะอาด แต่ที่แท้จริงน้ำเหมือนกัน ทำไมต้องไปคิดรังเกียจ หลังจากนั้นก็คิดขึ้นมาว่า ถ้าคุณคิดว่าคุณรังเกียจ คุณหายใจเข้าไปทุกวัน คุณคิดว่าคุณหายใจอากาศบริสุทธิ์ที่สะอาด ไม่จริง แล้วก็หายใจอากาศของคนอื่นเข้าไป ออกจากจมูกคนอื่นก็เข้าจมูกเรา ความจริงมันก็เหมือนกัน

หลวงตา : ลุก ชั้นนี้ถูกลูก แล้วก็ย้อนเข้ามาหาใจ ใจมันหมักหมมไปด้วยกิเลส มันเป็นใจที่สกปรกเหมือนน้ำในสระ ทำไมไม่เห็นถ่ายเทมันบ้าง ให้อ้าว อ้าว อย่างงั้นซิ เรียกว่าปัญญา ต้องพิจารณาอารมณ์ของอรรถของธรรม แล้วมันก็ชักฟอกกันไปเอง จิตก็สงบผ่องใสขึ้นมา นี่เรียกว่าถ่ายเทน้ำในสระอันนั้น เทียบกับอันนี้ถ่ายเทน้ำในสระนั่นเอง เข้าใจรีเปล่าละ เหาละไป ๆ

ชมถ่ายทอดสดพระธรรมเทศนาของหลวงตาทุกวัน ได้ที่
www.Luangta.com หรือ www.Luangta.or.th